

Toruń, dn. 20.10.2020

Magdalena Norkowska
Konservator Dziej Sztuki
Dyplom UMK/1993 nr 1745

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH
Elewacji gotyckich murów Kościoła pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w
Iwanowicach.

Stan zachowania

Stan zachowania elewacji jest bardzo zły. Na elewacji widoczne są wyraźne ślady oddziaływania czynników niszczących oraz licznych napraw i przemurowań wykonywanych w różnych okresach historycznych. Powierzchnia lica ściany w przeważającej części pokryta jest nawarstwieniami i zabrudzeniami. Pokrywają one nie tylko zachowaną w wielu miejscach oryginalną powierzchnię cegieł, ale także tynkowany gzyms oraz blendy szczytów gotyckiej zakrystii. Szczególnie w dolnych partiach elewacji nawarstwienia są wyjątkowo twarde i grube w stosunku do pozostałych. Pod nimi cegła i zaprawa spoinująca są bardzo osłabione i zdeintegrowane. Należy zaznaczyć, że oryginalny i historyczny wątek ceglany jest poważnie osłabiony, a walory estetyczne elewacji są bardzo niekorzystne. W wielu miejscach całkowitemu zniszczeniu uległa oryginalna spoina. Obecnie istniejąca jest nieumiejętnie odtworzona wtórnymi zaprawami cementowymi o odmiennych parametrach fizykomechanicznych. Powoduje ona dalszą destrukcję zachowanej jeszcze oryginalnej spoiny. Parapety okien są mocno zabrudzone, pokryte nawarstwieniami i mikroorganizmami. Cegły znajdujące się na elewacjach są w różnym stopniu uszkodzone. W niektórych miejscach na elewacji widoczne są jasne plamy od osadów ptasich odchodów. Oprócz niekorzystnego efektu estetycznego powodują one uszkodzenia lica ceglanego z uwagi obecność soli rozpuszczalnych w wodzie. Dolna partia muru zakrystii (strona północna) w partii przyziemia pokryta jest grubą warstwą zaprawy cementowej z widocznymi zawilgoceniami oraz zielonymi porostami. Przypory murów pokryte są wtórnie dachówką karpiówką. Tynki gzymsów oraz blend szczytów zakrystii są zniszczone, odpajają się i wykruszają.

Cel prac konserwatorskich

Celem prac konserwatorsko-restauratorskich na elewacjach gotyckich murów kościoła, jest likwidacja procesów korozyjnych rozwijających się na ścianach, zabezpieczenie przed dalszym niszczeniem, a następnie przywrócenie walorów estetycznych.

Koncepcja konserwacji elewacji będzie polegała na zachowaniu oryginalnego lica ścian. Usunięciu materiałów niezgodnych z parametrami fizykomechanicznymi oryginalnej substancji i szkodliwie oddziaływującymi na substancje zabytkową. Dokładne ustalenia dotyczące tych prac podjęte zostaną podczas oglądu tych miejsc w trakcie badań architektoniczno-konserwatorskich. W miejscach po usuniętych współczesnych zapraw, spoin czy cegieł o nieodpowiednich parametrach wprowadzone zostaną współczesne materiały budowlane konserwatorskie, wykorzystywane do prac w obiektach zabytkowych, przystosowane i modyfikowane właściwościami dobranymi do parametrów uszkodzonych, oryginalnych materiałów.

Program prac konserwatorskich i restauratorskich

I. Prace badawcze, architektoniczne i konserwatorskie.

1. Wykonanie dokładnej analizy stratygraficznej lica elewacji połączonej z badaniami architektonicznymi.
2. Ocena stanu zachowania elewacji rejestrowana fotograficznie.
3. Wstępne badania materiałów oryginalnych: cegła, zaprawa, tynki.

II. Prace konserwatorskie

Elewacje ceglane i elementy tynkowane (gzyms wieńczący, błędu szczytów zakrystii gotyckiej)

1. Wykonanie prób oczyszczenia powierzchni elewacji z nawarstwień (para wodna, metoda strumieniowo-ścierna, metoda chemiczna - ustalona po określeniu składu nawarstwień).
2. Wzmocnienie osłabionych fragmentów muru ceglanego przy pomocy preparatu krzemorganicznego KSE 100, 300 (Remmers).
3. Oczyszczenie powierzchni elewacji metodą wybraną na podstawie badań i wykonanych prób, która zapewni zachowanie oryginalnych powierzchni cegieł zapraw i ewentualnej polichromii.
4. Usunięcie wtórnych, nieestetycznych zapraw spoinujących np. cementowych i cementowo-wapiennych, założonych przypadkowo i nieumiejętnie, które nie mają wartości historycznych – zgodnie z oceną dokonaną po wykonaniu badań architektonicznych i konserwatorskich.

5. Dezynfekcja miejsc zakażonych mikrobiologicznie przy pomocy środka Biotin R o dobrym działaniu biobójczym na glony, porosty i grzyby lub równoważnym o podobnej skuteczności działania.
6. Usunięcie dachówki karpiówki z zadaszeń skarp.
7. Usunięcie podmurówki z zaprawy cementowej w przyziemiu zakrystii.
8. Wykonanie odkrywek w tynkowanych blendach celem znalezienia oryginalnej zaprawy.
9. Wzmocnienie strukturalne niektórych spękanych partii muru z zastosowaniem systemu Helifix.
10. Odsolenie zasolonych partii elewacji po dokładnym ustaleniu stopnia i obszaru zasolenia. W tym celu zostaną użyte materiały o dużej powierzchni absorpcyjnej, takie jak np. wata celulozowa i piasek.
11. Wymiana mocno zniszczonych cegieł pozbawionych oryginalnego lica na współczesne o parametrach fizykomechanicznych zbliżonych do oryginalnych.
12. Odtworzenie nakrycia daszków przypór i parapetów cegłą dobraną właściwościami fizykochemicznymi do parametrów muru.
13. Uzupelnienie ubytków w cegle przy pomocy modyfikowanych zapraw mineralnych opartych na wapie trasowym (np. Optolith, Remmers – Funcosil Restauriermortel), lub zaprawą analogiczną o podobnych parametrach dostosowana parametrami do oryginalnej i historycznej ceramiki.
14. Uzupelnienie ubytków w zaprawach spoinujących w oparciu o modyfikowane zaprawy mineralne oparte na wapie trasowym przeznaczone do tego typu uzupełnień (Optolith, Remmers) lub zaprawą analogiczną o podobnych parametrach.
15. Wykonanie uzupełnień bądź też zrekonstruowanie tynków blend i gzymsów.
16. Scalenie kolorystyczne przy pomocy farb silikatowych (np. firmy Keim).
17. Hydrofobizacja powierzchni elewacji ceglanej przy pomocy preparatu krzemooorganicznego Konsil Z (ICHP) w stężeniu 5% lub Funcosil SNL, Funcosil SL (Remmers). Hydrofobizacja powinna być przeprowadzona w miejscach pozbawionych soli rozpuszczalnych w wodzie.

